

Mỹ tăng cường leo thang bắn phá miền Bắc, thực hiện lời kêu gọi thiêng liêng của Hồ Chủ tịch ngày 17-7-1966, Người đã khẳng định: “Chiến tranh còn có thể kéo dài 5 năm, 10 năm, 20 năm hoặc lâu hơn nữa. Hà Nội, Hải Phòng và một số thành phố, xí nghiệp có thể bị tàn phá, song nhân dân Việt Nam quyết không sợ, không có gì quý hơn độc lập tự do”; dưới sự lãnh đạo của Huyện ủy, Đảng bộ đã mở đợt sinh hoạt chính trị, nâng cao ý thức trách nhiệm của mỗi người đối với nhiệm vụ sản xuất và chiến đấu; đồng thời đẩy lên phong trào thi đua yêu nước xã hội chủ nghĩa. Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước, nhất là những giai đoạn quyết liệt vừa sản xuất vừa trực tiếp chiến đấu với kẻ thù, phong trào cách mạng của quần chúng lại bùng lên mạnh mẽ. Hưởng ứng phong trào “3 sẵn sàng” Văn Xá đã động viên thanh niên tình nguyện lên đường nhập ngũ, nhiều đoàn viên lập chiến công trở thành “Dũng sĩ diệt Mỹ”, “Chiến sĩ quyết thắng” làm rạng rỡ truyền thống anh hùng của quê hương. Đặc biệt có một số thanh niên trong xã với nhiệt tình yêu nước thiết tha, đã tự nguyện trích máu của mình viết đơn xung phong lên đường chống Mỹ cứu nước. Cùng với phong trào “3 sẵn sàng” trong thanh niên, phong trào “3 đảm đang” của phụ nữ đã lôi cuốn được nhiều chị em tham gia tích cực. Hội Phụ nữ xã đã giáo dục hội viên thực sự thay chồng con đi chiến đấu, đảm đang các

công việc sản xuất, gánh vác công việc gia đình, tham gia công tác xã hội. Một số chị em ở xóm 5 (Đặng Xá), xóm 10 (Chanh Thôn) được tuyển chọn vào đội thi cày giỏi của huyện.

Thi đua với thanh niên, phụ nữ, các phụ lão đã hăng hái trồng cây, vận động nhân dân gửi tiền tiết kiệm, giáo dục con cháu chăm học, chăm làm kế tục truyền thống yêu nước của cha ông trong sự nghiệp giải phóng dân tộc. Các cụ phụ lão Văn Lâm và Đặng Xá được tặng Bằng khen của tỉnh Nam Hà trong phong trào “Phụ lão ba giỏi”.

Trong cuộc chiến tranh phá hoại của giặc Mỹ, lực lượng dân quân tự vệ xứng đáng là vai trò nòng cốt trong chiến đấu và sản xuất. Toàn xã trên 10% số dân là dân quân tự vệ. Đây là lực lượng hùng hậu trực tiếp sản xuất, sẵn sàng chiến đấu và bổ sung cho quân thường trực, bảo vệ tính mạng tài sản của nhân dân. Do đó 4 năm liền (1967 – 1970) lực lượng vũ trang của xã đạt danh hiệu “Đơn vị Quyết thắng”.

Năm 1967 thi hành lệnh phòng không sơ tán của tỉnh, các cơ quan khối dân vận về Đặng Xá, cơ quan thường trực của Ủy ban hành chính huyện và một số phòng, ban về Chanh Thôn; khối tài mậu về Điền Xá. Các đơn vị ra đả, tên lửa đóng ở Điền Xá, các đơn vị bộ binh đóng ở Đặng Xá có thời gian 5, 6 tháng. Các cơ quan của huyện, các đơn vị bộ đội chủ lực được nhân dân Văn Xá bảo

vệ an toàn, bí mật. Các đồng chí đã được sống trong tình thương yêu đùm bọc của nhân dân.

Về công tác xây dựng Đảng, Đảng bộ tiếp tục đẩy mạnh cuộc vận động theo yêu cầu xây dựng chi, đảng bộ 4 tốt theo tinh thần mới, thực hiện tốt nhiệm vụ chính trị ở địa phương. Trong số thanh niên ưu tú, phát triển Đảng, Đảng bộ Văn Xá tự hào không những bồi dưỡng được lực lượng trẻ bổ sung cho đội ngũ chiến đấu của mình mà còn tuyên truyền giáo dục, giúp đỡ hai đồng chí kỹ sư trẻ trong đoàn cán bộ nông nghiệp cử về giúp xã từ năm 1965 trong cuộc vận động cải tiến quản lý HTX vòng hai đã được kết nạp vào Đảng.

Song song với nhiệm vụ chiến đấu, xã đẩy mạnh và phát triển sản xuất nông nghiệp. Đặc biệt vụ đông xuân năm 1967 – 1968 hợp tác xã Đặng Xá đã cấy giống mới trên 50% diện tích như giống Nông nghiệp 8, Nông nghiệp 5, Chân trâu lùn. Mặc dù vụ chiêm xuân thời tiết khắc nghiệt, rét đậm kéo dài, các giống lúa mới bị chết, ban quản trị đã quyết tâm gieo thẳng 120 mẫu, đến khi thu hoạch diện tích gieo thẳng đạt năng suất khá cao. Hợp tác xã Đặng Xá đã được Hội đồng Chính phủ tặng Bằng khen.

Mặc dù địch tăng cường bắn phá không quân ác liệt, sự nghiệp văn hóa, giáo dục của xã vẫn phát triển về số lượng và chất lượng. Năm học

1968 – 1969 số học sinh cấp phổ thông và trung học chuyên nghiệp chiếm tới 30% dân số trong xã. Kỳ thi cấp II số học sinh tốt nghiệp trúng tuyển đạt 90%. Để đảm bảo an toàn cho thầy và trò, xã đã tổ chức cho nhân dân góp công, góp sức làm các phòng học nửa chìm, nửa nổi, có trần bằng rơm bện chắc chắn. Các em đi học đội mũ rơm phòng, tránh bom bi của địch.

Phong trào văn nghệ, phong trào đọc sách, báo phát triển rộng khắp toàn xã thể hiện tinh thần lạc quan trong sản xuất và chiến đấu.

Tháng 10-1968 máy bay Mỹ ném bom xuống cánh đồng Nhội (Điền Xá) làm thiệt hại gần hai mẫu lúa sắp thu hoạch. Với tinh thần quyết chiến, quyết thắng giặc Mỹ, nhân dân Văn Xá vẫn kiên cường bám trụ với khẩu hiệu “Địch đến ta đánh, địch đi ta lại tiếp tục sản xuất”. Các hợp tác xã nông nghiệp mạnh dạn đưa khoa học kỹ thuật vào các khâu sản xuất, thâm canh cây lúa. Năm 1969 – 1970 hợp tác xã Chanh Thôn đã đạt 70kg/sào, đồng thời tập trung vốn đầu tư phát triển chăn nuôi.

Theo chủ trương của Huyện ủy, tháng 10-1970 hai HTX Đặng Xá và Vân Lâm hợp nhất thành hợp tác xã Đặng Vân. Đây là lần thứ 4 hợp lại để đưa hợp tác xã lên quy mô lớn. Việc hợp nhất các hợp tác xã nhỏ có tác dụng đẩy mạnh sản xuất, quản lý các khâu lao động, tài vụ, kế hoạch

và tập trung tiền vốn để kinh doanh các mặt, phát triển ngành nghề, góp phần cải thiện đời sống nhân dân. Tuy vậy, trong việc hợp nhất các hợp tác xã thường xảy ra hiện tượng cục bộ như phân tán tài sản, quỹ kết, bán lợn, bán cá, chặt cây. Trước những vấn đề trên, Đảng ủy đã tập trung chỉ đạo việc kiểm kê các hợp tác xã nhỏ một cách nhanh chóng, kết hợp với việc hợp với các cơ sở phát huy tinh thần làm chủ của xã viên, nên khi hợp nhất vẫn đảm bảo được những tài sản chung của các hợp tác xã. Sau khi hợp nhất, hợp tác xã Đặng Văn tuy có tiến bộ bước đầu, nhưng do cán bộ quản lý trình độ còn hạn chế, nhất là việc đưa hợp tác xã lên quy mô lớn nên vụ thu hoạch đầu tiên của hợp tác xã này năng suất giảm 20%, ảnh hưởng tới tư tưởng của xã viên.

Trong quá trình cải tạo xã hội chủ nghĩa, bước vào xây dựng cơ sở vật chất của chủ nghĩa xã hội ở quê hương, cả xã gặp không ít khó khăn, thiên tai địch họa, nhưng với tinh thần cách mạng tiến công, thực hiện khẩu hiệu: “Thóc không thiếu một cân, quân không thiếu một người” Văn Xá vẫn đảm bảo hoàn thành tốt nhiệm vụ bán lương thực, thực phẩm cho Nhà nước, giao nộp đúng thời gian, chất lượng thuế nông nghiệp và các nghĩa vụ khác do huyện giao.

Cùng với phong trào thi đua đạt danh hiệu “Tổ

lao động xã hội chủ nghĩa”, hợp tác xã mua bán xã nhiều năm là đơn vị tiên tiến của ngành. Hợp tác xã biết vận dụng phương châm giữa kinh doanh và phục vụ sản xuất, đời sống. Nhiều vụ, nhiều năm khi mùa vụ bận, ban quản lý còn kinh doanh những vật liệu xây dựng như tre, luồng, gạch, ngói bán cho tập thể và nhân dân để xây dựng nhà cửa. Ngoài ra còn liên kết với đơn vị bạn trong tỉnh, trong huyện kinh doanh các mặt hàng tiêu dùng: vải các loại, quần áo may sẵn... có thời gian, cửa hàng còn mở quầy ăn uống phục vụ khách trong lúc sơ tán và đứng ra thu mua lợn thịt cung cấp cho những cơ quan đóng trên địa bàn huyện. Hợp tác xã mua bán hoàn thành vượt mức kế hoạch doanh thu. Do đó 5 năm liền hợp tác xã mua bán xã Văn Xá được công nhận là Tổ lao động xã hội chủ nghĩa, 3 đồng chí cán bộ và nhân viên đạt danh hiệu “Chiến sĩ thi đua” ngành thương nghiệp của tỉnh Nam Hà.

Trong công tác xây dựng Đảng, Đảng bộ vừa tổ chức các cơ sở Đảng ở dưới các hợp tác xã, vừa tổ chức tốt việc kiểm điểm đảng viên theo tinh thần Chỉ thị 192 và Nghị quyết 195. Năm 1970 Đảng ủy hợp nhất các chi bộ nhỏ, theo đơn vị hành chính kinh tế cho phù hợp với tình hình nhiệm vụ mới. Toàn xã có 3 chi bộ theo hợp tác xã: Chanh Thôn, Điền Xá, Đặng Vân và một chi bộ của trường phổ thông cấp I, II, trạm xá, hợp

tác xã mua bán. Để nâng cao chất lượng đảng viên và chấp hành Chỉ thị 192, và Nghị quyết 195 của TW, sau khi đã thẩm tra về lịch sử chính trị, về tư cách đảng viên, Đảng bộ đã đưa ra khỏi Đảng 1 đảng viên, khai trừ 5 đảng viên. Đi đôi với củng cố, Đảng bộ thường xuyên coi trọng công tác bồi dưỡng phát triển Đảng. Năm 1970 Đảng bộ kết nạp được 2 đồng chí ở Chanh Thôn và Điền Xá.

Thấm nhuần chân lý “Không có gì quý hơn độc lập tự do” của Hồ Chủ tịch, thanh niên Văn Xá đã đóng góp một phần công sức của mình cho sự nghiệp giải phóng miền Nam. Năm 1970, xã có 109 đoàn viên lên đường chống Mỹ cứu nước. Cùng với việc động viên thanh niên gia nhập lực lượng vũ trang, Đảng bộ đã chỉ đạo chặt chẽ công tác sản xuất. Bước vào vụ mùa 1971 mưa bão diễn biến liên tục, nước lũ các triền sông Hồng, sông Đáy, sông Đà tràn về làm vỡ đê sông Nhuệ (23-8-1971) thuộc địa phận xã Hoàng Tây đê Hoàng Tây bị vỡ, nước lũ tràn ra các cánh đồng, làng mạc làm ngập lụt hơn 2.000ha diện tích cấy lúa của 14 xã bên tả ngạn sông Đáy. Văn Xá cũng là một trong những xã bị thiệt hại lớn. Dưới sự chỉ đạo trực tiếp của Ban chỉ huy chống lũ lụt của tỉnh, huyện, nhân dân Kim Bảng đã tập trung sức người, sức của, tre, gỗ, thuyền, bè, bao tải đựng đất, rỗng tre và cả một số nhà gỗ trên đê

để hàn khẩu quăng dê bị vỡ. Quân khu 3 cũng huy động lực lượng bộ đội để cứu chữa hỗ trợ. Do lũ lụt đường trục từ huyện lỵ qua Văn Xá ngập sâu 1m nước, hàng chục phòng học của các cháu trong xã bị đổ ngập, hàng trăm bộ bàn ghế bị gãy nát, chuồng trại chăn nuôi tập thể bị hư hỏng, thức ăn cho lợn bị mất trắng, trâu bò không có chỗ chăn dắt, lương thực không chạy kịp bị thối, mầm mống hàng chục tấn thóc của hợp tác xã.

Trước tình hình khó khăn đó, Huyện ủy ra nghị quyết cứu đói, phòng đói ổn định bước đầu đời sống nhân dân. Các hợp tác xã đã chủ động đưa xã viên vào Ba Sao nhận phần đất của huyện giao để trồng khoai sắn và đưa đàn trâu bò vào rừng để nuôi hàng tháng vì đồng bằng ngập lụt không có cỏ ăn.

Sau hơn một tháng nước rút, nhân dân tập trung lực lượng tu sửa cầu, đường trong xã nhất là chỗ bị sạt lở, dứt quăng phải tôn cao, đào đắp hơn 4km với hàng nghìn mét khối đất và cho tu sửa các chuồng trại chăn nuôi, nhà kho và các phòng học của học sinh để bước vào năm học mới 1971 - 1972.

Tuy đời sống khó khăn, thiên tai để lại hậu quả nghiêm trọng, nhưng nhân dân Văn Xá vẫn phát huy truyền thống yêu nước của quê hương, vượt chỉ tiêu giao quân, không một trường hợp nào thoái thác.

II – ĐƯA NÔNG NGHIỆP TỪ SẢN XUẤT NHỎ LÊN SẢN XUẤT LỚN XÃ HỘI CHỦ NGHĨA, GIẢI QUYẾT ĐỜI SỐNG KINH TẾ CỦA NHÂN DÂN. TĂNG CƯỜNG CHI VIỆN CHO MIỀN NAM GÓP PHẦN ĐÁNH THẮNG GIẶC MỸ XÂM LƯỢC (1972 – 1975)

Năm 1972 quân ta đã thắng lớn ở chiến trường miền Nam. Để gỡ thế bị động, đế quốc Mỹ gây chiến tranh phá hoại lần thứ hai bắn phá miền Bắc ác liệt hơn.

Dưới ánh sáng Nghị quyết của Đảng, Đảng bộ Văn Xá đã tập trung nhanh chóng khôi phục và phát triển kinh tế đưa nông nghiệp từ sản xuất nhỏ lên sản xuất lớn xã hội chủ nghĩa. Khẩu hiệu hành động cách mạng trong thời gian này là: “Tất cả để chiến thắng”, “Tất cả cho tiền tuyến đánh thắng” giữ vững chỉ tiêu 5 tấn thóc, 2 con lợn/1ha gieo trồng. Từ nhận thức trên, vụ chiêm xuân năm 1972 xã tập trung nhân lực tu sửa máng tưới An Đông – Kim Bình tôn cao mở rộng đường trục liên thôn để cày máy, xe bò, xe cải tiến vận chuyển thuận tiện. Cùng với nhân dân trong huyện, xã đã góp hàng nghìn ngày công đắp tôn cao đê Hoàng Tây lên cao 40cm (so với nước lũ năm 1971) tu bổ hệ thống trung thủy nông của huyện qua địa phận Văn

Xá. Đó là sông tiêu Đồng Hóa – Nhật Tân tiêu nước ra sông Đáy.

Cùng với việc làm thủy lợi, xã đã mạnh dạn áp dụng các biện pháp khoa học kỹ thuật vào sản xuất, mở rộng diện tích thâm canh tăng năng suất, đưa giống mới vào đồng đất quê hương. Hợp tác xã Đặng Vân, đã đưa 90% giống mới trên diện tích vụ chiêm năm 1972 nên năng suất đạt 19 tạ/ha. Vừa phát triển sản xuất, các hợp tác xã đã đẩy mạnh khâu chăn nuôi. Đặc biệt hợp tác xã Đặng Vân đã đưa mạnh lợn lai kinh tế vào các trại chăn nuôi và gia đình.

Tuy vậy, hợp tác xã Đặng Vân sau khi sáp nhập (1972) đã nảy sinh tình trạng nghi ngờ về kinh tế, không báo cáo sòng phẳng trước xã viên. Nên một số cán bộ, đảng viên và quần chúng kiến nghị với cấp trên cho tách ra không để thành một hợp tác xã.

Biết được những tư tưởng của đảng viên và quần chúng, dưới sự lãnh đạo của Huyện ủy, Đảng ủy đã chỉ đạo tốt việc kiểm điểm nghiêm khắc những đồng chí vi phạm về kinh tế, phát huy đấu tranh phê bình và tự phê bình để nhận rõ trách nhiệm, thiếu sót của đơn vị, cá nhân. Do đó, đã giải quyết kịp thời những vướng mắc trong tư tưởng của quần chúng, tăng cường đoàn kết giữa hai đơn vị Đặng Xá, Vân Lâm nên các mặt sản xuất tiếp tục phát triển.

Thực hiện Chỉ thị 192 của Ban Bí thư TW Đảng nâng cao chất lượng đảng viên, năm 1973 Đảng ủy đã xem xét xử lý kỷ luật 15 đảng viên từ cảnh cáo đến khai trừ ra khỏi Đảng vì thoái hóa, biến chất như chống lệnh gọi nhập ngũ, vi phạm Luật Hôn nhân cho con cưới tảo hôn, làm “cai đầu dài” thông đồng với cán bộ kỹ thuật trên công trường để lấy tiền của Nhà nước, và một số lợi dụng chức quyền trong hợp tác xã tham ô của tập thể...

Đầu năm 1975 những chiến công vang dội trên chiến trường miền Nam đã cổ vũ mạnh mẽ nhân dân Văn Xá tinh thần cách mạng tiến công, sẵn sàng chi viện sức người, sức của cho tiền tuyến lớn.

Sau khi học tập chỉ thị tổ chức lại sản xuất trên quy mô lớn theo chủ trương của Huyện ủy, Văn Xá đã hợp 3 hợp tác xã: Đặng Văn, Chanh Thôn, Điền Xá thành một hợp tác xã toàn xã. Việc hợp các hợp tác xã nhỏ, bước đầu xã đã có nhiều thuận lợi về tăng vốn cố định của tập thể, cơ sở vật chất kỹ thuật được tăng cường, khâu quản lý lao động và chuyên môn hóa được hợp lý hơn. Các ngành nghề có điều kiện phát triển góp phần tăng thu nhập cho xã viên. Việc áp dụng các biện pháp khoa học kỹ thuật vào thâm canh cây lúa được tăng cường một cách chủ động và mạnh dạn hơn như mua sắm bình bơm thuốc trừ sâu, máy bơm dầu, trạm bơm điện được xây dựng.

Được hợp nhất toàn xã thành một hợp tác xã nông nghiệp, xã củng cố các đội sản xuất theo quy mô lớn. Ngoài 19 đội sản xuất cơ bản, các đội chuyên giống, đội chăn nuôi, đội ngành nghề được thành lập. Ban quản lý đã bố trí cán bộ khoa học ở các đội cơ bản để làm nòng cốt cho phong trào. Bước đầu đã cơ giới hóa trong nông nghiệp, sử dụng 80% diện tích canh tác được cày máy. Qua nhiều năm thực nghiệm, đội chuyên giống đã chọn được những giống lúa mới có năng suất cao, thích nghi với điều kiện canh tác trên đồng đất Văn Xá. Vụ chiêm có giống Nông nghiệp 8, Chân trâu lùn, C37, 203... vụ mùa có giống Mộc tuyền, Nếp biển, Nông nghiệp 22, 23. Một số giống này cấy sớm, điều kiện sinh trưởng ngắn nên còn sử dụng đất làm vụ đông. Những năm rét đậm kéo dài mạ bị chết nhiều, xã viên đã gieo thẳng, làm mạ trên sân, không bỏ diện tích đảm bảo kịp thời vụ.

Từ năm 1975 trở đi Văn Lâm, Đặng Xá trồng khoai lang, khoai tây hàng trăm mẫu đã giải quyết phần nào lương thực cho những tháng giáp hạt... Việc chăn nuôi tập thể cũng được tiến hành xây dựng thí điểm ở Đặng Xá. Đàn lợn tập thể có hàng trăm con lợn nái, lợn giống, lợn thịt. Các gia đình cũng được tăng cường đàn lợn, gia súc, gia cầm. Hàng tháng các cán bộ thú y chăm sóc, tiêm phòng dịch để phòng dịch bệnh. HTX còn

mở rộng diện tích ao hồ, nuôi cá giống, cá thịt có tới 40 mẫu. Mỗi năm thu hoạch 5 tấn cá trị giá 25.000 đồng. Ngoài ra hợp tác xã còn tổ chức một lò ấp vịt, hàng năm xuất ra hàng chục vạn vịt con cung cấp cho các cơ sở trong xã và ngoài xã để chăn nuôi vịt thịt bán ra ngoài thị trường và phân phối cho các xã viên bồi dưỡng sức lao động. Các ngành nghề khác như mở thêm lò gạch ở các thôn, một lò ngói, lò nung vôi ở Vân Lâm cung cấp cho yêu cầu xây dựng trong xã.

Trong những năm hợp nhất, sản lượng thóc bình quân 1 lao động từ 300kg đến 350kg so với năm 1970 vượt 25 – 30% so với khi bắt đầu xây dựng hợp tác xã. Năng suất lúa năm 1975 đạt 46 tạ/ha, bình quân ngày công 2kg thóc, mỗi khẩu bình quân cả năm 150kg (kể cả mẫu). Hàng năm lương thực cả xã đều vượt mức giao bình quân từ 380 tấn đến 420 tấn, thực phẩm đạt và vượt chỉ tiêu 25 tấn đến 32 tấn. Chỉ tính riêng 10 năm (1965 – 1975) xã thực hiện nghĩa vụ lương thực cho Nhà nước được 740 tấn và 7,690 tấn thực phẩm.

Đạt được những thành tích trên là do Đảng bộ đã quán triệt đường lối tổ chức lại sản xuất theo quy mô lớn để phát triển nông nghiệp một cách toàn diện. Tuy vậy, việc chỉ đạo tổ chức thực hiện, xã còn nhiều lúng túng, chưa chú trọng đầu tư vật chất kỹ thuật cho các khâu quan trọng của

nông nghiệp, còn tản mạn không đồng bộ, chưa kịp thời vụ trong khi đẩy mạnh thâm canh cây lúa nên hiệu quả kinh tế còn thấp. Việc mở rộng ngành nghề, giải quyết lao động dư thừa trong những tháng nông nhàn còn yếu. Một số ngành nghề có mở nhưng tập thể còn phải bù lỗ. Đồng thời xã chưa chú ý đầu tư xây dựng các công trình phúc lợi như nhà trẻ, mẫu giáo để cho các bà mẹ yên tâm sản xuất.

Hưởng ứng cuộc tổng tiến công và nổi dậy mùa xuân năm 1975 của quân và dân ta kết thúc thắng lợi vẻ vang cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước, nhân dân Văn Xá đã cung cấp hàng trăm tấn lương thực, thực phẩm phục vụ chiến trường miền Nam. Chỉ trong một thời gian ngắn, Văn Xá đã động viên hàng trăm thanh niên lên đường nhập ngũ tham gia chiến đấu giải phóng miền Nam.

Ngày 30-4-1975 chiến dịch Hồ Chí Minh toàn thắng, kết thúc cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước của dân tộc Việt Nam. Từ đây Đảng bộ và nhân dân Văn Xá bước vào giai đoạn cách mạng mới: xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

*

* *

Lịch sử đấu tranh cách mạng của Đảng bộ và nhân dân Văn Xá trong 30 năm (1945 – 1975) đã kế tục sự nghiệp cách mạng và truyền thống của quê hương. Trong hai cuộc kháng chiến thần thánh của dân tộc Đảng bộ đã lãnh đạo nhân dân Văn Xá chiến đấu anh dũng kiên cường, góp phần xứng đáng vào thắng lợi chung của dân tộc.

Từ năm 1950 – 1954, Văn Xá trực tiếp chiến đấu hàng chục trận lớn nhỏ để bảo vệ quê hương xóm làng. Trong hai cuộc kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ nhân dân Văn Xá đã tiễn đưa 650 thanh niên lên đường nhập ngũ chiến đấu trên khắp các chiến trường. Đảng bộ và nhân dân Văn Xá mãi mãi ghi nhớ công ơn của 142 liệt sĩ, đặc biệt là tám gương sáng chói của các đồng chí đảng viên liệt sĩ Phạm Văn Ước, Nguyễn Văn Ái, Lê Văn Thuận (tức Nham) đã chiến đấu hy sinh dũng cảm ngay trên mảnh đất quê hương. Đảng bộ và nhân dân Văn Xá ghi nhớ sự đóng góp của các đồng chí thương binh đã bỏ lại một phần xương máu trên các chiến trường. Đảng bộ và nhân dân Văn Xá cũng mãi mãi ghi nhận sự hy sinh to lớn của các gia đình liệt sĩ, nhất là các gia đình có nhiều con hy sinh cho Tổ quốc như gia đình cụ Lê Văn Kiểm ở Vân Lâm có 3 con là liệt sĩ, gia đình cụ Chu Văn Phối ở thôn Đặng Xá, gia đình cụ Lê Quang Hoa thôn Chanh Thôn, gia

đình cụ Dương Thị Chùy ở thôn Điền Xá đều có 2 con là liệt sĩ. Đảng bộ và nhân dân Văn Xá cũng không bao giờ quên công lao của các gia đình đã dũng cảm che giấu, nuôi dưỡng các đồng chí cán bộ hoạt động trong thời kỳ kháng chiến chống Pháp như gia đình cụ Trần Văn Môn và gia đình cụ Dương Thị Chút ở thôn Chanh Thôn, gia đình cụ giáo Thịnh (Dương Thị Tích) ở thôn Điền Xá, gia đình cụ Chu Thị Mò ở thôn Đặng Xá.

Cùng với truyền thống dũng cảm trong chiến đấu, Đảng bộ và nhân dân Văn Xá cần cù sáng tạo trong lao động sản xuất. Từ năm 1955 đến năm 1975 Đảng bộ và nhân dân Văn Xá đã từng bước xây dựng cuộc sống mới ở quê hương.

Trong quá trình lãnh đạo cách mạng 30 năm, Đảng bộ Văn Xá đã từng bước trưởng thành. Từ 11 đồng chí đảng viên khi mới thành lập chi bộ (8-1947) đã phát triển thành 173 đồng chí (1975) có trình độ chính trị ngày càng vững vàng, hiệu lực lãnh đạo của Đảng bộ ngày càng cao.

Với những thành tựu đã đạt được trong 30 năm, nhất định Đảng bộ và nhân dân Văn Xá sẽ giành được nhiều thắng lợi trong công cuộc phục hồi kinh tế hàn gắn vết thương chiến tranh trong thời kỳ hòa bình thống nhất đất nước, và viết tiếp những trang sử vẻ vang của quê hương.

PHẦN THỨ BA

TỔ QUỐC HÒA BÌNH THỐNG NHẤT, CẢ NƯỚC TIẾN LÊN CHỦ NGHĨA XÃ HỘI

CHƯƠNG V

ĐẢNG BỘ VÀ NHÂN DÂN VĂN XÁ TIẾP TỤC KHẮC PHỤC KHÓ KHĂN PHÁT TRIỂN KINH TẾ VÀ BẢO VỆ TỔ QUỐC

Chiến dịch Hồ Chí Minh lịch sử năm 1975 giải phóng hoàn toàn miền Nam, giang sơn thu về một mối. Đảng ta lãnh đạo toàn dân đoàn kết tập trung sức lực xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ vững chắc Tổ quốc xã hội chủ nghĩa.

Để phát triển nền sản xuất theo quy mô lớn kết hợp kinh tế với quốc phòng, các đơn vị hành chính từ tỉnh, huyện đến xã đều được tổ chức sắp xếp lại. Hai tỉnh Nam Hà và Ninh Bình hợp nhất ngày 3-2-1976 thành tỉnh Hà Nam Ninh. Ba đơn vị huyện Kim Bảng, huyện Thanh Liêm và thị xã Hà Nam hợp nhất thành huyện Kim Thanh (27-4-1977). Xã Văn Xá cũng nhập ba hợp tác xã

nông nghiệp Đặng Vân, Chanh Thôn, Điền Xá thành Hợp tác xã nông nghiệp Văn Xá.

Mặc dù xã Văn Xá không bị tàn phá trong chiến tranh phá hoại, nhưng sản xuất và đời sống của nhân dân trong xã còn gặp nhiều khó khăn. Về sản xuất nông nghiệp, cả xã vẫn chưa đạt “5 tấn thóc, 2 con lợn và 1 lao động trên 1ha gieo trồng”. Vì còn tồn tại 3 hợp tác xã nên vẫn sản xuất theo quy mô nhỏ. Mức cân đối lương thực một khẩu sau khi làm nghĩa vụ lương thực cho Nhà nước chưa được 10kg một tháng.

Trong 5 năm 1976 đến 1980 Đảng bộ Văn Xá đã tổ chức hai kỳ Đại hội Đảng bộ: Đại hội lần thứ 15 và Đại hội lần thứ 16. Xuất phát từ đường lối xây dựng kinh tế theo quy mô lớn của Đảng và tình hình sản xuất và đời sống của nhân dân trong xã, Đại hội Đảng bộ xã đã xác định phương hướng như sau: tiếp tục hoàn thiện quan hệ sản xuất, đồng thời đẩy mạnh việc xây dựng cơ sở vật chất của tập thể theo quy mô lớn, đẩy mạnh thâm canh, cải tạo đồng ruộng để phấn đấu đạt 3 mục tiêu trong nông nghiệp là “5 tấn thóc, 2 con lợn và 1 lao động trên 1ha gieo trồng”, phát triển ngành nghề. Từ đó cải thiện dần đời sống nhân dân. Kết hợp phát triển kinh tế với củng cố quốc phòng sẵn sàng làm tròn nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội

trong xã. Xây dựng cơ sở đảng vững mạnh nâng cao hiệu lực lãnh đạo của Đảng bộ.

Thực hiện sự chỉ đạo của Huyện ủy Kim Thanh, Đảng bộ đã lãnh đạo việc hợp nhất ba hợp tác xã. Quá trình tiến hành hợp nhất, Đảng bộ đã phải đấu tranh chống khuynh hướng tư tưởng cục bộ, hẹp hòi, địa phương chủ nghĩa trong việc bố trí cán bộ hợp tác xã nông nghiệp và điều chỉnh ruộng đất để đi đến đoàn kết nhất trí, đẩy mạnh sản xuất. Từ đó hợp tác xã đã tổ chức lại kế hoạch sản xuất, lực lượng lao động được điều động, từ các đội ở thôn Vân Lâm sang canh tác ở một số thửa ruộng ở những cánh đồng cuối làng Đặng Xá để đảm bảo độ đồng đều về bình quân diện tích, cân đối với lao động và nhân khẩu giữa các đội trong toàn xã.

Đặc điểm của đồng ruộng Văn Xá là đồng chiêm trũng, thường bị nạn úng lụt và hạn hán đe dọa. Nhiều năm vụ mùa bị thất thu, có năm vụ chiêm bị thất bát, năng suất thấp không ổn định. Vì vậy Đảng bộ đã chỉ đạo công tác thủy lợi là công tác hàng đầu trong sản xuất. Các hệ thống mương máng tưới tiêu cũ được nạo vét tu bổ, đồng thời đào đắp thêm mương máng lớn. Việc khoanh vùng để tiêu úng cục bộ được chú ý thực hiện trên các cánh đồng. Từ đó Văn Xá cơ bản khắc phục được nạn hạn hán vụ chiêm và úng lụt vụ mùa. Bên cạnh đó hợp tác xã đã chỉ đạo việc cải tạo đồng

ruộng, áp dụng kỹ thuật nuôi thả bèo hoa dâu làm phân xanh để tăng độ phì cho đất, dùng vôi bột khử chua ở những cánh đồng trũng. Hợp tác xã đã cử người xuống các huyện phía nam tỉnh lấy giống bèo dâu, học tập kỹ thuật về tổ chức cho xã viên nhân giống. Phong trào làm bèo dâu đã được xã viên và nhất là thanh niên hưởng ứng, nhiều thanh niên được trưởng thành trong phong trào này. Đặc biệt hợp tác xã nông nghiệp Văn Xá đã đưa giống lúa xuân vào cấy ở vụ chiêm, diện tích ngày càng tăng, có năm lên tới hàng trăm mẫu như năm 1979, đạt năng suất 1,8 tạ/1 sào. Năng suất lúa đã được nâng dần lên, có năm vụ chiêm đạt 34 tạ/1ha. Những năm vụ mùa không bị thất bát thì hợp tác xã nông nghiệp Văn Xá đạt mục tiêu 5 tấn thóc/1ha, đạt loại khá của huyện Kim Thanh.

Về chăn nuôi, bên cạnh các chuồng trại của tập thể vẫn được duy trì, các hộ gia đình đã phát triển mạnh đàn gia súc đảm bảo được đủ nghĩa vụ thực phẩm đối với Nhà nước là 14kg thịt lợn hơi/lao động; đồng thời còn phục vụ được nhu cầu cần thiết cho nhân dân.

Tuy vậy, đời sống nhân dân vẫn còn nhiều khó khăn, lương thực vẫn chưa đủ dùng. Các gia đình chính sách và các hộ neo đơn hàng năm Nhà nước vẫn phải hỗ trợ lương thực. Mặt khác, mô hình và cơ chế quản lý của thời kỳ bao cấp

không còn thích hợp, bộc lộ những nhược điểm trở thành lực cản đối với phát triển kinh tế - xã hội. Trong lúc đó, trên miền Bắc đã có một số hợp tác xã bớt một phần ruộng để giao cho xã viên tự sản xuất và chăm bón rồi nộp sản phẩm cho hợp tác xã. Nắm bắt được tình hình này và xuất phát từ thực tế đời sống của nhân dân trong xã, một số đồng chí lãnh đạo chủ chốt của xã đã đề xuất và bàn bạc trong tập thể lãnh đạo Đảng ủy, chính quyền, Ban quản trị hợp tác xã đã rút ra một số diện tích bình quân mỗi khẩu 0,5 sào giao hẳn cho xã viên tự sản xuất, chăm bón và nộp sản phẩm theo quy định. Phần vượt định mức thì xã viên được hưởng. Việc làm này được gọi là “khoán chui”; thực chất là khoán sản phẩm cuối cùng đến người lao động. Nhân dân rất phấn khởi đón nhận chủ trương này nên đã tập trung đầu tư vào sản xuất; năng suất đạt cao hơn hẳn phần diện tích của tập thể quản lý. “Khoán chui” không có sự chỉ đạo của Huyện ủy Kim Thanh nhưng được sự nhất trí cao của Đảng bộ, nhân dân đồng tình hưởng ứng và thực tế có hiệu quả, chứng tỏ các đồng chí cán bộ lãnh đạo chủ chốt của Đảng bộ đã xuất phát từ quyền lợi chính đáng của nhân dân, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm trước Đảng. Ngày 18 tháng 1 năm 1981, Ban Bí thư TW Đảng đã ra Chỉ thị 100-CT/TU về “cải tiến công tác khoán sản phẩm đến nhóm và người lao động trong hợp tác xã nông nghiệp”, chứng tỏ

việc “khoán chui” là phù hợp với xu thế. Từ đó đời sống của nhân dân được cải thiện một bước. Trong 5 năm bình quân nhân khẩu là 17,2kg lương thực/tháng.

Đất nước hòa bình, nhu cầu xây dựng các công trình của tập thể và kiến thiết của nhân dân ngày càng cao, nguyên vật liệu của quốc doanh vẫn còn khan hiếm. Đảng bộ đã chủ trương mở một số lò gạch ở các thôn, đồng thời chỉ đạo hợp tác xã lợi dụng dòng sông Đáy để vận chuyển nguyên vật liệu, mở rộng thêm lò vôi, lò ngói ở địa bàn hợp tác xã Đặng Vân cũ. Hàng năm hợp tác xã đã sản xuất được hàng triệu viên gạch, ngói, hàng trăm tấn vôi để phục vụ cho xây dựng các công trình tập thể phục vụ cho sản xuất như: sân phơi, nhà kho, lớp học mẫu giáo, võ lòng, và các lớp đầu cấp I ở các lũy tre xanh; ưu tiên bán phân phối cho các gia đình chính sách. Đặc biệt năm 1978, Đảng bộ và nhân dân Văn Xá đã xây dựng được trường cấp I-II cao tầng. Đây là ngôi trường đầu tiên của huyện Kim Thanh và cũng là một điển hình về việc xây dựng cơ sở vật chất cho giáo dục của các tỉnh đồng bằng Bắc bộ do xã tự xây dựng bằng quỹ “Nghĩa thương”, công lao động của nhân dân và gạch vôi của địa phương sản xuất. Ngày khánh thành ngôi trường đồng chí Thứ trưởng Bộ Giáo dục Nguyễn Văn Dũng và đồng chí Bí thư Huyện ủy Kim Thanh đã về dự.

Trường Trung học cơ sở Văn Xá xây dựng năm 1978.

Tiếp đó xã lại xây dựng thêm được 2 dãy lớp học cấp I tập trung gồm 8 phòng học đạt tiêu chuẩn cấp 4 đối diện với ngôi trường cấp II. Mỗi thôn cũng được xây dựng thêm 2 phòng học cho khối vỡ lòng và lớp 1, lớp 2 đầu cấp tạo điều kiện thuận lợi cho các cháu nhỏ đi học được gần. Xã Văn Xá có truyền thống giáo dục được xếp loại khá, thành tựu xây dựng ngày càng thúc đẩy sự nghiệp giáo dục của xã phát triển mạnh hơn. Tổng số học sinh các ngành học hàng năm trung bình là 2.040 em, đạt xấp xỉ 3 người dân có một người đi học. Về chất lượng giáo dục trường cấp I-II liên tục đạt tiên tiến. Hàng năm số học sinh tốt nghiệp cấp II thi đỗ vào cấp III đạt trung bình 35%, vượt tỷ lệ chung của huyện 4%.

Khi chiến tranh Biên giới phía Tây Nam và biên giới phía Bắc xảy ra, Tỉnh ủy Hà Nam Ninh có Nghị quyết 20 và Nghị quyết 21 về công tác quân sự, công tác an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, động viên cán bộ và nhân dân trong tỉnh sẵn sàng lên đường chiến đấu bảo vệ Tổ quốc. Huyện ủy Kim Thanh đã chỉ đạo các xã tăng cường quốc phòng: Mỗi xã, thị trấn thành lập một đơn vị dân quân tự vệ từ một trung đội đến một đại đội. Chấp hành chủ trương trên, Đảng bộ xã đã tập trung lãnh đạo công tác quốc phòng an ninh trong tình hình mới. Một đại đội dân quân tự vệ làm nhiệm vụ sẵn sàng chiến đấu tại

chỗ, sẵn sàng chi viện cho tiền tuyến được thành lập. Các đồng chí sĩ quan và chiến sĩ vừa hoàn thành nhiệm vụ trở về địa phương lúc này lại được huy động để làm nhiệm vụ. Một số được lệnh lên đường tái ngũ, còn một số là hạt nhân của đơn vị dự nhiệm. Đơn vị này được huấn luyện tập trung theo chương trình của Ban Chỉ huy Quân sự huyện và luôn luôn ở tư thế sẵn sàng chiến đấu và chi viện cho tiền tuyến.

Hàng năm xã đã huy động vượt chỉ tiêu số quân lên đường nhập ngũ. Từ năm 1976 đến năm 1980 xã Văn Xá đã tiễn đưa 176 thanh niên lên đường đi chiến đấu ở mặt trận Tây Nam và biên giới phía Bắc. Trong số đó có 13 đồng chí đã anh dũng hy sinh và 7 đồng chí là thương binh. Bên cạnh đó xã đã thành lập 1 trung đội dân quân gồm 45 người, trong đó có 7 đồng chí đảng viên lãnh đạo, lên biên giới phía Bắc đóng ở xã Lùng Phình, huyện Bắc Hà tỉnh Hoàng Liên Sơn để cùng với lực lượng vũ trang và nhân dân địa phương vừa sản xuất vừa chiến đấu. Lực lượng này đa số đã hoàn thành nhiệm vụ theo thời gian quy định nhưng cũng còn một số hoang mang dao động bỏ về trong đó có 3 đảng viên.

Về công tác xây dựng Đảng: Đảng bộ đã tổ chức cho đảng viên học tập Nghị quyết Đại hội lần thứ IV của Đảng trong nhiều đợt. Qua học tập nghị quyết, đa số đảng viên đã được nâng cao

nhận thức về đường lối cách mạng Việt Nam trong tình hình mới, về con đường tiến lên xã hội chủ nghĩa trong thời kỳ quá độ của nước ta. Từ năm 1978 đến năm 1981 thực hiện Chỉ thị 92 của Ban Bí thư TW Đảng về chấn chỉnh tổ chức Đảng, Đảng bộ Văn Xá đã thực hiện nghiêm túc, xử lý 37 đồng chí với hình thức kỷ luật từ khiển trách trở lên. Năm 1980 thực hiện chủ trương của TW và sự chỉ đạo trực tiếp của Huyện ủy Kim Thanh, Đảng bộ xã Văn Xá đã tổ chức phát thẻ đảng viên cho đảng viên. Đây là một đợt sinh hoạt chính trị sâu sắc và toàn diện trong Đảng bộ. Mỗi đảng viên được nâng cao lập trường chính trị và tiêu chuẩn đảng viên, từ đó tự xác định xem có đủ tư cách nhận thẻ hay không ? Đã có 138 đồng chí được phát thẻ đảng viên đợt đầu, 17 đồng chí phải chờ phát đợt hai. Còn 6 đảng viên bị xóa tên không được nhận thẻ. Trong 5 năm, Đảng bộ đã kết nạp được 8 đồng chí đảng viên mới, trẻ đã được thử thách qua chiến đấu, sản xuất và công tác, đồng thời cũng được bổ sung thêm một số đảng viên ở chiến trường về làm cho lực lượng Đảng bộ được tăng cường về số lượng và chất lượng, nâng tổng số đảng viên trong Đảng bộ lên 161 đồng chí.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ, giai đoạn này Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh hoạt động sôi nổi nhất, có nhiều phong trào góp phần

hoàn thành nhiệm vụ chính trị ở địa phương. Đoàn đã đi đầu trong phong trào làm bèo hoa dâu, làm thủy lợi và hăng hái tham gia vào lực lượng dân quân, sẵn sàng chiến đấu và lên đường nhập ngũ bảo vệ Tổ quốc.

Những kết quả đạt được trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội và sẵn sàng chiến đấu bảo vệ Tổ quốc của Đảng bộ và nhân dân Văn Xá từ năm 1976 đến năm 1980 chứng tỏ Đảng bộ đã bám sát và thực hiện có hiệu quả các nghị quyết và chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước trong tình hình mới. Đảng bộ ngày càng trưởng thành, nhiệm kỳ 1978 – 1980 được công nhận là Đảng bộ vững mạnh tạo đà cho Đảng bộ và nhân dân bước vào xây dựng kinh tế – xã hội những năm sau.

CHƯƠNG VI

BƯỚC ĐẦU THỰC HIỆN ĐỔI MỚI CƠ CHẾ QUẢN LÝ NÔNG NGHIỆP THỰC HIỆN KẾ HOẠCH 5 NĂM 1981 – 1985

Để tăng cường vị trí cấp huyện, phù hợp với năng lực quản lý, ngày 1-1-1981 Chính phủ đã có quyết định điều chỉnh địa giới huyện Kim Thanh thành hai huyện và một thị xã. Huyện Kim Bảng được tái lập và bắt đầu làm việc ở trụ sở huyện cũ từ tháng 6-1981. Huyện ủy Kim Bảng đã có Nghị quyết số 01 về phát triển và xây dựng kinh tế – xã hội với 4 mục tiêu như sau :

1. Ổn định nhu cầu ăn mặc của nhân dân.
2. Tiếp tục xây dựng cơ sở vật chất chủ nghĩa xã hội.
3. Tiếp tục cải tạo xã hội chủ nghĩa, tổ chức lại quy mô hợp tác xã.
4. Củng cố quốc phòng an ninh, sẵn sàng chiến đấu.

Quán triệt các Nghị quyết của TW, của tỉnh, của huyện, Đảng bộ xã Văn Xá trong hai nhiệm kỳ Đại hội Đảng bộ xã lần thứ 17 (năm 1982), lần

thứ 18 (năm 1984) đã xác định phương hướng nhiệm vụ của Đảng bộ trong 5 năm là: Tập trung lãnh đạo cải tiến một bước công tác quản lý hợp tác xã nông nghiệp, tổ chức lại quy mô hợp tác xã, đẩy mạnh thâm canh tăng vụ; thực hiện 4 chương trình kinh tế - xã hội của huyện đề ra. Tiếp tục củng cố xây dựng Đảng, tăng cường khối đoàn kết nhất trí trong Đảng, phấn đấu giữ vững danh hiệu Đảng bộ vững mạnh.

Được sự chỉ đạo trực tiếp của Huyện ủy Kim Bảng, đầu năm 1981 Đảng bộ xã đã triển khai thực hiện kịp thời Chỉ thị 100 của Ban Bí thư TW Đảng. Đây là chỉ thị về cải tiến công tác khoán sản phẩm đến nhóm và người lao động trong hợp tác xã nông nghiệp. Toàn thể cán bộ và đảng viên đã được học tập Chỉ thị 100, thông suốt về nhận thức và tư tưởng. Tiếp đó, Đảng bộ chỉ đạo các đội sản xuất tổ chức cho nhân dân học tập chỉ thị này. Đảng viên và nhân dân rất phấn khởi đón nhận Chỉ thị 100 và nhận phần ruộng khoán ngay từ vụ chiêm năm 1981. Xã viên được đảm nhiệm ba khâu trong sản xuất là cấy, chăm sóc và thu hoạch. Những khâu này, nếu để tập thể quản lý thì hiệu quả kinh tế rất thấp. Còn các khâu giống, làm đất, phân, nước, bảo vệ thực vật do HTX đảm nhiệm. Những diện tích khoán trước đây đã được hòa nhập vào diện tích khoán theo Chỉ thị 100. Năng suất vụ chiêm năm 1981 đã đạt 1,5 tạ/1 sào, cao hơn hẳn những năm trước.

Thực hiện sự chỉ đạo của Huyện ủy Kim Bảng về việc tổ chức lại quy mô hợp tác xã. Quý III năm 1981 Đảng bộ đã chỉ đạo chia hợp tác xã toàn xã làm hai hợp tác xã nhỏ là Đặng Văn và Chanh Điền. Khi chia tách hợp tác xã, Đảng bộ cũng phải đấu tranh chống khuynh hướng muốn chia nhỏ hơn nữa thành 4 hợp tác xã. Việc phân chia tài sản cũng có sự bất đồng, nhưng đã được giải quyết một cách thỏa đáng.

Từ khi tách HTX ra làm hai, Đảng bộ đã chỉ đạo phong trào thi đua giữa hai HTX về các mặt thâm canh lúa, cải tiến quản lý, xây dựng cơ sở vật chất, làm nghĩa vụ cho Nhà nước và từng bước cải thiện đời sống nhân dân. Được đón nhận Chỉ thị 100, sản xuất bước đầu được bung ra. Quy mô HTX phù hợp với trình độ quản lý nên cả hai HTX đều có những chuyển biến đáng kể, đặc biệt là tinh thần làm chủ của bà con xã viên trong sản xuất nên năng suất nhiều năm đã đạt trên 46 tạ/ha. Thực hiện cơ chế mới, HTX Chanh Điền có nhiều năng động trong cách chỉ đạo. Năm 1984 HTX Chanh Điền đã mang lợn hơi lên Hà Bắc để đổi lấy giống lúa mới CR203 có năng suất cao về cho xã viên gieo cấy.

Sản lượng lương thực trong các hộ gia đình đã tăng lên, chăn nuôi phát triển hơn trước; số đầu lợn nuôi trong các hộ gia đình nhiều lên. Một số hộ nuôi từ 2 đến 3 con lợn trở lên. Nhiều nhà đã nuôi được lợn nái để cung cấp lợn giống cho nhân

dân trong xã. Hàng năm xã đã thực hiện đủ và vượt chỉ tiêu huy động thực phẩm cho Nhà nước. Hợp tác xã Đặng Văn làm nghĩa vụ thực phẩm bình quân 12,5 kg/1 lao động đạt tổng số là 116,8 tạ lợn hơi. Hợp tác xã Chanh Điền đạt 14,5kg trên một lao động, cả hợp tác xã đã đạt 136,5 tạ lợn hơi. Đàn gia cầm cũng phát triển mạnh. Đặc biệt HTX Chanh Điền đã tổ chức cho nhiều hộ xã viên nuôi khoán vịt thịt, vịt đẻ và mở được lò ấp trứng. Đảng bộ đã chỉ đạo cả hai HTX tận dụng diện tích ao hồ để thả cá. Năm 1982, xã đã cử người lên ao cá Bác Hồ ở Thủ đô Hà Nội lấy cá giống về thả trên diện tích 8 mẫu ở khu ao Đặng Xá và đặt tên là ao cá Bác Hồ. Từ đó lấy giống cá ở ao này nhân rộng ra các diện tích ao hồ khác trong xã. Thời gian này phong trào trồng cây cũng đã phát triển mạnh. Những đoạn “Đường cây ơn Bác” đã được hình thành như đoạn đường từ cầu Đen đến cống Quế, đoạn đường từ miếu Voi Phục vào làng Chanh Thôn v.v... Ven sông Đào từ miếu Ốc về cầu Đen dài gần 2km được trồng tre phủ kín. Phong trào trồng cây đã tạo đủ nguyên liệu để kiến thiết cơ sở vật chất cho tập thể. Các lò gạch, lò ngói, lò vôi vẫn phát triển.

Trạm xá được xây dựng lại với 11 gian mái bằng, có đủ các phòng như phòng thường trực, phòng khám bệnh, phòng dược, phòng điều trị và phòng sản, tạo điều kiện để trạm y tế xã làm nhiệm vụ phòng và chữa trị những bệnh thông thường cho nhân dân.

Trạm xá xã Văn Xá được xây dựng năm 1982.

Trụ sở UBND xã được xây dựng năm 1987.

Năm 1984 trụ sở UBND xã cũng được xây dựng khang trang, rộng rãi, có hội trường để hội họp, có phòng thường trực và phòng làm việc của các bộ phận.

Việc xây dựng cơ sở vật chất cho nhà trường vẫn được tiếp tục theo như yêu cầu của cải cách giáo dục. Các cụm lớp của đầu cấp một và nhà trẻ mẫu giáo ở thôn Điền, thôn Chanh, thôn Vân Lâm được xây dựng mới theo tiêu chuẩn cấp 4 có đầy đủ bàn ghế cho con em học tập. Riêng HTX Chanh Điền đã xây được trụ sở mới khang trang rộng rãi.

Đời sống nhân dân đã bắt đầu được cải thiện, bình quân lương thực đầu người đã tăng lên đáng kể, từ 17,2 kg/tháng (năm 1980) lên 28,5kg (năm 1985). Lương thực tạm đủ ăn, một số gia đình đã có dự trữ, bữa ăn hàng ngày chỉ còn một số ít gia đình còn phải ăn độn. Do vậy, đời sống văn hóa trong xã có nhiều khởi sắc. Trong các xóm làng, một số nhà ngói đã được mọc lên. Một số gia đình có đài radiô bán dẫn để nghe tin tức và ca nhạc. Hệ thống truyền thanh công cộng bước đầu được xây dựng ở thôn Vân Lâm bằng hệ thống loa điện thông nối mạng qua dài truyền thanh huyện Kim Bảng. Xã cũng đã tổ chức đội truyền thanh thông tin lưu động, dùng loa pin di xuống từng ngõ xóm phát thanh để thông báo những tin tức cần thiết và những công việc hàng ngày của địa phương. Từ đó những chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước,

những nghị quyết của địa phương đã được phổ biến kịp thời tới nhân dân.

Phong trào thực hiện kế hoạch hóa gia đình cũng được chú ý. Hàng năm tỷ lệ sinh đẻ của xã là: 2,6%, thấp hơn so với mức bình quân của huyện. Tuy vậy, do nhận thức của một số gia đình còn lạc hậu, nặng tư tưởng trọng nam, khinh nữ nên tỷ lệ sinh đẻ còn cao, trong đó còn có cả cán bộ, đảng viên cũng vi phạm.

Thực hiện cải cách giáo dục, chương trình giáo dục phổ thông chuyển sang hệ 12 năm, hệ thống trường lớp phải điều chỉnh lại. Trước tình hình đó, Đảng bộ đã chỉ đạo tu sửa cơ sở vật chất trường học để 315 em học sinh lớp 1 được học tập trung ở khu trung tâm. 32 giáo viên cấp I được đi huấn luyện tập trung trong các tháng nghỉ hè và thường xuyên vào những ngày thứ năm trong tuần để giảng dạy chương trình mới này. Tổng số học sinh cấp I và cấp II hàng năm từ 1.375 đến 1.450 học sinh. Với số lượng học sinh trên, xã Văn Xá là xã có số học sinh huy động cao so với các xã trong huyện. Bên cạnh đó các lớp mẫu giáo, nhà trẻ phát triển đều ở các lũy tre xanh, đặc biệt là các lớp mẫu giáo 5 tuổi được huy động một cách triệt để, chuẩn bị tốt cho các lớp 1 cải cách giáo dục năm sau. Ngành học bổ túc văn hóa được duy trì, các lớp học mở cho cán bộ xã học tập đều đặn, nên đa số cán bộ chủ chốt đều đã được học chương trình cấp II. Hàng năm kể cả số học sinh học cấp III, số học

sinh học các ngành học, cấp học khác toàn xã đã có từ 2.010 người đến 2.090 người đi học.

Việc tổ chức xây dựng lực lượng vũ trang giai đoạn này ngày càng đi vào nền nếp. Đơn vị dự nhiệm được củng cố thường xuyên về số lượng và hàng năm đều được huấn luyện sẵn sàng chiến đấu. Trật tự an ninh trong xã vẫn được đảm bảo. Hàng năm số lượng thanh niên lên đường nhập ngũ vẫn đảm bảo đủ và vượt chỉ tiêu đề ra cụ thể như :

- + Năm 1981 có 29 đồng chí
- + Năm 1982 có 28 đồng chí
- + Năm 1983 có 27 đồng chí
- + Năm 1984 có 25 đồng chí
- + Năm 1985 có 29 đồng chí

Tất cả các chiến sĩ trên đều hoàn thành nhiệm vụ, nhiều đồng chí đã được quân đội đào tạo để phục vụ lâu dài.

Về công tác xây dựng Đảng: Sau khi đã hình thành hai HTX thì Đảng bộ cũng đã tổ chức ra hai Đảng ủy bộ phận để trực tiếp lãnh đạo hai HTX được sâu sát hơn. Một số đồng chí là ủy viên Ban Chấp hành Đảng ủy xã trực tiếp tham gia lãnh đạo chủ chốt ở các Đảng ủy bộ phận. Từ năm 1980 – 1985, Đảng bộ đã tổ chức hai kỳ Đại hội Đảng bộ. Ở các kỳ đại hội này Đảng bộ cũng đã tiến hành phê phán rất gay gắt những tư tưởng

cục bộ địa phương, bè phái trong việc bố trí và sử dụng cán bộ của một số đồng chí lãnh đạo chủ chốt nhằm tạo ra khối đoàn kết nhất trí trong Đảng bộ. Tình hình đoàn kết nội bộ đã chuyển biến rõ rệt. Việc quản lý đảng viên và đấu tranh xây dựng đối với các đồng chí chủ chốt có thời gian chưa chặt chẽ, chưa thường xuyên nên đã có đồng chí cán bộ lãnh đạo chủ chốt vi phạm chính sách bị kỷ luật.

Việc phát triển đảng viên mới vẫn được quan tâm thường xuyên. Nhưng nhìn chung số lượng đảng viên mới được kết nạp còn ít, được 6 đồng chí. Các đoàn thể quần chúng hoạt động hạn chế. Nhiều phong trào phải dựa vào sự hỗ trợ kinh phí của các hợp tác xã nông nghiệp.

Được sự lãnh đạo sát sao của Huyện ủy Kim Bảng, Đảng bộ và nhân dân xã Văn Xá đã phát huy những thắng lợi của giai đoạn trước, tiếp tục phấn đấu hoàn thành về cơ bản 4 mục tiêu kinh tế - xã hội của huyện đề ra, thực hiện được phương hướng nhiệm vụ của hai kỳ Đại hội Đảng bộ xã lần thứ 17 và lần thứ 18. Đảng bộ từng bước đã trưởng thành về chính trị tư tưởng, về tổ chức và hiệu lực lãnh đạo. Đời sống nhân dân bước đầu đã được thay đổi. Các chỉ tiêu nghĩa vụ đối với Nhà nước, Đảng bộ đều hoàn thành. Đó là những thắng lợi quan trọng tạo điều kiện thuận lợi để Đảng bộ và nhân dân Văn Xá đi vào công cuộc đổi mới.

PHẦN THỨ TƯ

ĐẢNG BỘ VÀ NHÂN DÂN VĂN XÁ TRONG CÔNG CUỘC ĐỔI MỚI 1986 - 2000

CHƯƠNG VII

NHỮNG NĂM ĐẦU CỦA CÔNG CUỘC ĐỔI MỚI THỰC HIỆN KẾ HOẠCH NĂM 1986 – 1990

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VI (1986) của Đảng Cộng sản Việt Nam là một mốc lịch sử quan trọng: Đại hội đã khởi xướng sự nghiệp đổi mới. Thực hiện đường lối đổi mới của Đảng, Đại hội đại biểu huyện Kim Bảng lần thứ XVIII đã đề ra 4 chương trình phát triển kinh tế – xã hội: Chương trình lương thực thực phẩm, Chương trình sản xuất hàng tiêu dùng, Chương trình làm hàng xuất khẩu và Chương trình lao động, dân số. Bốn chương trình này cùng với Nghị quyết 10 của Bộ Chính trị TW Đảng đã được Huyện ủy Kim Bảng chỉ đạo trực tiếp cụ thể đối với Đảng bộ các xã.

Tháng 11 năm 1986, do yêu cầu xây dựng thị trấn Quế, thôn Văn Lâm được tách khỏi xã Văn Xá. 70 đồng chí đảng viên và 1.376 nhân khẩu

của thôn Vân Lâm đã chuyển về thị trấn Quế. Từ đó xã Văn Xá chỉ còn 4 thôn là: Đặng Xá, Điền Xá, Chanh Thôn và Trung Đông với 6.125 nhân khẩu, 1.100 mẫu ruộng.

Năm 1987, Đảng bộ Văn Xá tiến hành Đại hội lần thứ XIX có 162 đảng viên tham dự. Đại hội đã xác định phương hướng mục tiêu là: Quán triệt đường lối đổi mới toàn diện của Đảng, những nghị quyết, chỉ tiêu của Tỉnh ủy, Huyện ủy, toàn Đảng bộ thống nhất nhận thức, tư tưởng tăng cường khối đoàn kết nhất trí, tập trung chỉ đạo thâm canh tăng vụ, tăng sản lượng lương thực, phấn đấu đưa bình quân lương thực đầu người lên 400kg/năm; phát triển mạnh chăn nuôi theo hướng sản xuất hàng hóa; tiếp tục cải thiện đời sống nhân dân, hoàn thành mọi chỉ tiêu nghĩa vụ đối với Nhà nước; giữ vững an ninh chính trị và trật tự an toàn trong xã. Phấn đấu đạt danh hiệu Đảng bộ trong sạch vững mạnh.

Đại hội Đảng bộ xã lần thứ XX được tổ chức năm 1990 đã nhấn mạnh thêm nhiệm vụ phát triển nghề phụ để giải quyết khâu lao động nông nhàn, góp phần tăng thu nhập trong nhân dân.

Thực hiện đổi mới trong quản lý nông nghiệp, xã Văn Xá đã sáp nhập hai hợp tác xã nông nghiệp Đặng – Vân và Chanh – Điền thành hợp tác xã nông nghiệp Văn Xá. Quá trình hợp nhất lần thứ hai này cũng diễn ra cuộc đấu tranh tư

tưởng gay go trong Đảng bộ. Do đang quen quản lý hợp tác xã nhỏ lại có sự hơn kém nhau giữa hai hợp tác xã nên nảy sinh tư tưởng không muốn sáp nhập ở một số đồng chí đảng viên và nhân dân, nhất là các đồng chí cán bộ quản lý hai hợp tác xã. Được sự chỉ đạo trực tiếp của Huyện ủy, Ban Chấp hành Đảng ủy đã thống nhất được ý chí và chỉ đạo xuống các chi bộ, các đội sản xuất nên việc tổ chức Đại hội đại biểu xã viên để sáp nhập đã đạt được kết quả tốt. Trước khi vào Đại hội, hai HTX đã tổ chức kiểm kê đánh giá tài sản đầy đủ công khai. Đại hội đã bầu ra Ban quản trị HTX hợp nhất gồm các đồng chí cán bộ ở cả ba thôn tránh được tư tưởng cục bộ địa phương chủ nghĩa. Sau đó HTX đã tổ chức giao khoán ruộng tới từng hộ nông dân, hóa giá bán trâu bò cho các gia đình chăn nuôi, chăm sóc, sử dụng. Từ đó xã viên tự lo các khâu chi phí, đầu tư trong sản xuất và đóng góp nghĩa vụ cho Nhà nước, cho tập thể theo quy định. Ban quản trị HTX chịu trách nhiệm điều hành các khâu thủy lợi, kiến thiết đồng ruộng, dịch vụ phân bón, giống lúa, phòng trừ sâu bệnh. Nhân dân rất phấn khởi tận dụng mọi tiềm năng, sức lực để thâm canh. Các giống lúa mới như CR203, Nông nghiệp 8, Mộc tuyền, Nếp biển... được nông dân sử dụng năng suất ngày một cao, bình quân đã đạt 55 tạ/ha/năm. Những năm này, Văn Xá cũng đã sản xuất vụ đông với cây khoai lang,

khoai tây và các loại rau màu. Cây ngô đông đã được đưa xuống trồng ở những cánh đồng trũng. Đội I đã trồng thí điểm được 10 mẫu. Sau những ngày chống úng vất vả, 10 mẫu ngô đông đã cho thu hoạch tốt, mở ra triển vọng về sản xuất vụ đông. Lương thực toàn xã đã tăng lên. Tổng sản lượng lương thực hàng năm đạt trên 2.500 tấn, đưa bình quân lương thực đầu người lên 400kg/năm. Nhân dân đã có lương thực dự trữ nên chăn nuôi gia súc, gia cầm phát triển hơn trước. Đặc biệt có nhiều gia đình đã nuôi trâu để giải quyết khâu làm đất và nhiều gia đình nuôi bò để tăng thu nhập. Đời sống nhân dân ngày càng được cải thiện, nhiều gia đình đã xây nhà ngói mới và sửa chữa được nhiều tiện nghi phục vụ cho sản xuất và sinh hoạt. Tết Nguyên đán năm Đinh Mão (1987) nhân dân thôn Điền và thôn Chanh đã có điện thắp sáng. Đầu năm 1988 thì thôn Đặng cũng có điện thắp sáng. Hai trạm bơm điện ở miếu Chanh và Đồng Da đã được xây dựng để tưới nước kịp thời.

Về quốc phòng an ninh: Đảng bộ xã Văn Xá vẫn quán triệt hai nhiệm vụ chiến lược của cách mạng là xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ vững chắc Tổ quốc xã hội chủ nghĩa nên công tác quốc phòng an ninh luôn được coi trọng. Việc tuyên truyền Luật Nghĩa vụ quân sự trong nhân dân và thanh niên đã được làm thường xuyên

nên hàng năm việc khám tuyển thanh niên lên đường nhập ngũ đều đảm bảo chỉ tiêu kế hoạch. Thời gian này việc tuyển quân của các quân, binh chủng yêu cầu cao hơn trước: trình độ văn hóa của thanh niên nhập ngũ phải học hết cấp II, sức khỏe phải là loại A, đồng thời số lượng cũng tuyển ít. Liên tục các năm từ 1986 đến năm 1990, thanh niên Văn Xá lên đường nhập ngũ bình quân 27 người/năm.

Trước ngày lên đường nhập ngũ Đảng ủy, UBMTTQ, các đoàn thể và bà con làng xóm, bạn bè đã tổ chức họp mặt, tặng quà lưu niệm, động viên căn dặn anh em lên đường. Buổi tiễn đưa được tổ chức long trọng càng làm cho anh em phấn khởi tin tưởng nên không có trường hợp nào đào, bỏ ngũ. Thực hiện chủ trương quốc phòng toàn dân, xã đã xây dựng được một trung đội dân quân cơ động, sau này là trung đội Quyết thắng, thường xuyên được luyện tập sẵn sàng chiến đấu và bảo vệ trật tự, an ninh trong thôn xóm. Chính sách hậu phương quân đội vẫn được thực hiện nghiêm chỉnh.

Về sự nghiệp văn hóa giáo dục: Đảng bộ xã đã tập trung chỉ đạo sự nghiệp giáo dục thể hiện ở việc huy động sức dân xây dựng cơ sở vật chất tạo điều kiện cho sự nghiệp giáo dục phát triển; đồng thời thông qua chi bộ giáo dục để chỉ đạo nâng cao chất lượng dạy và học. Cả ba ngành

học phổ thông, bổ túc văn hóa, mầm non đều được phát triển mạnh mẽ. Trong đó ngành học phổ thông phát triển vững chắc hơn cả. Học sinh cấp I hàng năm có từ 950 – 980 em ra lớp, học sinh cấp II hàng năm có từ 512 đến 526 em ra lớp. Học sinh cấp III hàng năm có từ 100 đến 110 em theo học. Ngành học mầm non đã huy động được 210 cháu đến 255 cháu ra lớp; đặc biệt độ 5 tuổi thường đạt từ 98% đến 100%. Ngành học bổ túc văn hóa có năm huy động được trên 40 học viên.

Về chất lượng giáo dục: Hàng năm ngành học phổ thông vẫn được xếp loại tiên tiến trong huyện. Năm 1990 xã đã được công nhận phổ cập cấp I.

Về sự nghiệp y tế: Việc chăm sóc sức khỏe cho nhân dân đã được chú trọng hơn trước, nhất là công tác bảo vệ bà mẹ trẻ em. Việc thực hiện kế hoạch hóa gia đình đã được chỉ đạo cụ thể nên tỷ lệ phát triển dân số hàng năm từ 1,8% xuống 1,7%. Tuy vậy, do còn nặng tư tưởng trọng nam khinh nữ trong nhân dân nên còn có nhiều cặp vợ chồng sinh con thứ ba, thứ tư.

Hệ thống truyền thanh công cộng được xây dựng và hoạt động thường xuyên. Nhiều gia đình đã có máy thu thanh; một số gia đình ở các thôn đã có máy thu hình đen trắng nên tình hình thời sự, chủ trương, chính sách của Đảng và

Nhà nước, sự chỉ đạo điều hành công việc của địa phương đã được thông tin tương đối kịp thời đến nhân dân.

Về công tác xây dựng Đảng: Thực hiện Chỉ thị 55 của TW về việc xây dựng tổ chức Đảng trong sạch vững mạnh; coi đây là nhiệm vụ then chốt trong công tác xây dựng Đảng; được sự chỉ đạo trực tiếp của Huyện ủy Kim Bảng, Đảng bộ Văn Xá đã đề ra trong nghị quyết của hai kỳ đại hội là: gắn việc xây dựng chi, đảng bộ trong sạch vững mạnh với việc xây dựng chính quyền, các đoàn thể quần chúng tiên tiến tạo thành một hệ thống chính trị vững chắc để đoàn kết toàn dân đi vào công cuộc đổi mới. Thời gian này Đảng bộ được bổ sung 63 đồng chí đảng viên gồm các đồng chí đã trưởng thành trong quân đội và các đồng chí cán bộ về nghỉ hưu nên số lượng đảng viên đã tăng lên. Có một số đồng chí đảng viên từ quân đội trở về đã trở thành những cán bộ cốt cán của Đảng bộ. Có nhiều đồng chí đã đảm nhiệm các chức vụ từ đội trưởng, cấp ủy các chi bộ, trưởng các ban, ngành, đoàn thể đến ủy viên Ban Chấp hành Đảng ủy. Khóa 20 (1987 – 1990) đã có 12 đồng chí/13 đồng chí đảng ủy là đảng viên trong quân đội trở về.

Đảng bộ đã tổ chức cho đảng viên học tập đường lối đổi mới của Đảng. Đội ngũ cán bộ chủ chốt cũng thường xuyên được học tập lý luận

chính trị do Huyện ủy tổ chức. Năm 1987, Đảng bộ không tổ chức đảng ủy bộ phận nữa vì toàn xã chỉ còn một HTX. Các chi bộ trực tiếp lãnh đạo đội sản xuất ở xóm. Toàn Đảng bộ có 8 chi bộ sản xuất, một chi bộ HTX mua bán, một chi bộ nhà trường.

Thực hiện Chỉ thị 55 của TW về việc củng cố và xây dựng chi, đảng bộ vững mạnh, Đảng bộ đã tổ chức cho toàn thể đảng viên kiểm điểm về nhận thức, về lập trường tư tưởng, chống đa nguyên chính trị, đa đảng đối lập để tăng cường đoàn kết nhất trí trong Đảng. Sức chiến đấu của Đảng bộ được nâng lên, hiệu lực lãnh đạo của các chi bộ có chuyển biến rõ rệt. Hàng năm có từ 5 đến 7 chi bộ đạt vững mạnh. Nhiệm kỳ 1987 – 1990 Đảng bộ được công nhận là Đảng bộ vững mạnh.

Trong hai nhiệm kỳ của Đại hội Đảng bộ đã xử lý, kỷ luật 5 đồng chí, từ khiển trách đến cách chức, một đồng chí đảng viên dự bị bị xóa tên vì vi phạm chính sách kế hoạch hóa gia đình.

Những năm đầu của sự nghiệp đổi mới, mặc dù còn nhiều khó khăn bở ngỡ nhưng được sự lãnh đạo trực tiếp của Huyện ủy, Đảng bộ Văn Xá đã từng bước trưởng thành về tư tưởng chính trị, về tổ chức và hiệu lực lãnh đạo. Do đó phong trào toàn diện ở xã đã bắt đầu khởi sắc mà chủ yếu là đã phát huy năng lực sản xuất trong nhân

dân nên kinh tế đã phát triển toàn diện hơn trước, đời sống nhân dân tiếp tục được cải thiện. Tuy nhiên, các phong trào còn dàn trải đều đều, không có mặt nào được nổi bật; đặc biệt chưa tổ chức và khai thác được nhiều lực lượng lao động nông nhàn, phát triển nghề phụ để thực hiện tốt chương trình dân số và lao động của huyện Đảng bộ đề ra.

Nhìn khái quát thì những thành tựu của Đảng bộ và nhân dân Văn Xá trong những năm đầu của sự nghiệp đổi mới là rất quan trọng, khẳng định đường lối đổi mới của Đảng là đúng đắn, tạo đà cho những bước tiến mạnh mẽ trong những năm sau.

CHƯƠNG VIII

ĐẢNG BỘ LÃNH ĐẠO NHÂN DÂN ĐẨY MẠNH SỰ NGHIỆP ĐỔI MỚI VÀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ – XÃ HỘI GIAI ĐOẠN 1991 – 2000

Sự nghiệp đổi mới của đất nước ta do Đại hội Đảng lần thứ VI đề xướng đã được 5 năm. Trong 5 năm đó đất nước ta đã có những chuyển biến đáng kể khẳng định đường lối đổi mới là đúng đắn. Tuy vậy kinh tế chưa thoát ra khỏi cuộc khủng hoảng, đế quốc Mỹ vẫn tiếp tục thực hiện chính sách bao vây và cấm vận đối với nước ta, Liên Xô và các nước xã hội chủ nghĩa Đông Âu sụp đổ. Trong bối cảnh đó, Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VII của Đảng vẫn khẳng định kiên trì đường lối tiến lên chủ nghĩa xã hội và tiếp tục đẩy mạnh công cuộc đổi mới. Đại hội cũng đã xác định nông nghiệp là mặt trận hàng đầu, từng bước xây dựng nông thôn mới. Đại hội cũng đề ra chủ trương chỉnh đốn Đảng. Tiếp đó, các năm sau Nhà nước lại có chính sách xóa đói giảm nghèo, có nghị quyết thực hiện quy chế dân chủ ở cơ sở và nhiều chủ trương chính sách

khác, từng bước tác động vào sự đổi mới nông nghiệp, nông thôn.

Quán triệt đường lối trên, Đại hội Đảng bộ huyện Kim Bảng lần thứ XX (1991) đã đề ra 6 chương trình phát triển kinh tế – xã hội và kế hoạch cụ thể về chính đốn Đảng. 6 chương trình đó là :

1. Chương trình lương thực thực phẩm.
2. Chương trình khôi phục và phát triển công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp và thương nghiệp.
3. Chương trình dân số và lao động.
4. Chương trình phát triển kinh tế đồi rừng và các vùng kinh tế mới trong huyện.
5. Chương trình xây dựng nông thôn mới.
6. Chương trình xóa nhà tranh và làm đường giao thông nông thôn.

Trong 10 năm 1991 – 2000 Đảng bộ xã Văn Xá đã tổ chức ba kỳ đại hội.

Đại hội Đảng bộ lần thứ 21 (1991 – 1993) có 166 đồng chí đảng viên tham dự, trong đó có 6 đồng chí đã được nhận huy hiệu 40 năm tuổi Đảng. Đại hội đã đề ra phương hướng và mục tiêu phấn đấu là: Trên cơ sở thống nhất nhận thức và tư tưởng, toàn Đảng bộ tiếp thu khơi dậy các tiềm năng về lao động đất đai và tiền của trong nhân dân để phát triển mạnh hơn nữa sản

xuất; phát triển mạnh vụ đông, chuyển dịch cơ cấu cây trồng, mở rộng chăn nuôi theo hướng công nghiệp và phát triển ngành nghề nhằm tăng thu nhập cho từng hộ gia đình. Phấn đấu một năm mỗi nhân khẩu đạt 2 triệu đồng, 500kg thóc. Tiếp tục chấn chỉnh củng cố Đảng, phấn đấu giữ vững Đảng bộ vững mạnh.

Đại hội Đảng bộ lần thứ 22 (1993 – 1995) gồm 187 đồng chí đảng viên tham dự, trong đó có 10 đồng chí có 40 năm tuổi Đảng. Đại hội đã nâng chỉ tiêu lương thực đầu người lên 630kg một năm, xóa hết nhà tranh, vườn tạp, xây dựng thêm cơ sở hạ tầng, xây dựng hệ thống giao thông nông thôn. Đại hội Đảng bộ lần thứ 23 (1995 – 2000) tiếp tục nâng mục tiêu phấn đấu về bình quân lương thực đầu người lên 700 kg/năm. Giảm hộ nghèo còn 15%.

Hoàn thiện hệ thống giao thông nông thôn, xây dựng hệ thống nước sạch, phấn đấu đạt 100% số gia đình có điện thấp sáng.

Thực hiện nghị quyết của các kỳ Đại hội, trong 10 năm qua, Đảng bộ đã lãnh đạo nhân dân Văn Xá đẩy mạnh công cuộc đổi mới giành nhiều thắng lợi to lớn.

Về mặt nông nghiệp: Trong 10 năm Đảng và Nhà nước đã có những chính sách và giải pháp rất quan trọng tạo ra sự chuyển biến trong sản xuất nông nghiệp và xây dựng nông thôn mới.

Quán triệt những chủ trương đó, năm 1993 Đảng bộ đã lãnh đạo nhân dân thực hiện Chỉ thị 115 về việc giao ruộng đất cho nhân dân sản xuất và sử dụng lâu dài của Ủy ban nhân dân tỉnh Hà Nam. Từ đây người nông dân không phải nhận khoán các khâu trong sản xuất theo Nghị quyết 10 mà đã được chia ruộng để sở hữu và sử dụng lâu dài. Với sự phát triển của nhân khẩu nông nghiệp và tình hình ruộng đất trong xã, lần chia ruộng này mỗi khẩu nông nghiệp được 1,5 sào, không kể diện tích mạ. Số ruộng còn lại là 125 mẫu dùng để khoán trâu, sản phẩm thu được đưa vào ngân sách địa phương. Số ruộng này cũng để dự trữ chia cho các khẩu phát sinh sau này, đồng thời dành một số diện tích cho cán bộ, công nhân viên chức nghỉ hưu và giáo viên ở địa phương mượn, mỗi người được 0,5 sào để sản xuất cải thiện thêm đời sống. Tháng 11 năm 2000, thực hiện Chỉ thị số 15 của Tỉnh ủy Hà Nam và Kế hoạch số 8 của UBND tỉnh Hà Nam về việc dồn đổi ô thửa ruộng nhỏ thành ô thửa lớn. Đảng bộ Văn Xá đã tập trung chỉ đạo UBND và HTXNN thực hiện chủ trương này. Các chi bộ đã lãnh đạo nhân dân các xóm học tập, thảo luận về phương án của ban chỉ đạo với tinh thần thực hiện quy chế dân chủ, nhân dân đã tham gia nhiều ý kiến để hoàn chỉnh phương án của ban chỉ đạo. Trong quá trình làm, ở một vài xóm cũng còn có một số ý kiến thắc mắc về những vấn đề cụ thể nhưng

đã được ban chỉ đạo phối hợp với xóm giải quyết thỏa đáng nên việc dồn đổi diễn ra nhanh gọn, đạt kết quả tốt. Theo phương án này mỗi hộ gia đình chỉ còn từ 2 đến 5 thửa kể cả diện tích mạ, và mỗi khẩu được nhận 1,45 sào canh tác, kể cả các cháu sinh trước ngày 31-12-1995. Những đối tượng được mượn ruộng khi thực hiện Chỉ thị 115 thì nay hoàn trả lại. Như vậy, từ nay người nông dân được quyền quản lý, sử dụng, chuyển nhượng, thừa kế phần ruộng của mình và sẽ được Nhà nước cấp sổ đỏ. Nhân dân rất phấn khởi bắt tay vào lật đất để ải ngay sau khi nhận thửa ruộng mới của mình.

Khi thực hiện Quyết định 115 và đợt dồn đổi ruộng này, được sự nhất trí của cấp trên xã Văn Xá đã dành một số diện tích là 3,9ha làm đất dân dân.

Tổ chức HTXNN trong thời gian này cũng luôn được cải tiến, nhưng phải đến khi thực hiện Luật HTX thì công tác quản lý mới được thay đổi về cơ bản. Ngày 14-11-1998 Ban Chấp hành Tỉnh ủy Hà Nam có Nghị quyết 01 về thực hiện Luật HTXNN. Ngày 25-11-1998 UBND tỉnh Hà Nam có Kế hoạch số 475/KH-UB chỉ đạo tổ chức thực hiện. Thực hiện những văn bản trên, Đảng bộ đã tập trung chỉ đạo UBND và HTX chuẩn bị các điều kiện để tổ chức việc chuyển đổi cơ chế quản lý HTX. Sau một thời gian chuẩn bị khá chu đáo,

kiểm kê đánh giá tài sản, lên các định mức dịch vụ, định mức góp cổ phần của xã viên, chuẩn bị nhân sự... tháng 5 năm 1999 Đại hội đại biểu xã viên HTX dịch vụ nông nghiệp được tổ chức và đạt kết quả tốt. Tổng số vốn của HTX sau Đại hội có khoảng 100 triệu đồng kể cả cổ phần của xã viên đóng góp (10.000 đ/hộ). Toàn HTX có 5 tổ dịch vụ là: dịch vụ làm đất, dịch vụ tưới tiêu, dịch vụ giống, dịch vụ bảo vệ thực vật và dịch vụ điện. Từ đây các hoạt động chỉ đạo đều mang tính dịch vụ và hợp đồng kinh tế. Theo cơ chế quản lý này, xã viên giảm được đóng góp 7,4 kg/1 sào/1 năm.

Tiến bộ rõ rệt nhất trong 10 năm về sản xuất nông nghiệp là việc chuyển dịch cơ cấu trong sản xuất. Về mùa vụ, vụ đông đã trở thành vụ chính, có năm diện tích ngô đông được 500 mẫu, cùng với các cây rau màu khác của vụ đông, hệ thống sử dụng ruộng đất đã lên tới 2,5 lần.

Về cơ cấu giống hàng năm, Đảng bộ đã lãnh đạo HTXNN chỉ đạo nhân dân thực hiện khá mạnh mẽ việc chuyển dịch cơ cấu giống. Vụ chiêm xuân hàng năm càng giảm dần giống lúa xuân sớm, thay bằng xuân chính vụ và xuân muộn. Từ năm 1998, giống xuân chính vụ cũng giảm dần, để chuyển hẳn sang giống lúa xuân muộn. Đây là giống lúa có năng suất cao thích hợp với thời tiết và thuận lợi cho việc sản xuất vụ đông. Những loại giống lúa mới của Trung Quốc như Khang

dân, Tạt giao, Lai hai dòng... từ cấy thí điểm ở xóm 1 hoặc một vài thửa ở các xóm khác, dần dần đã trở thành lúa cấy đại trà trong toàn xã. Đã có năm xóm 1 được Sở Nông nghiệp Phát triển nông thôn tỉnh Hà Nam chỉ đạo làm vùng giống thí điểm đạt kết quả tốt. Ở những chân ruộng trũng, vụ mùa nhân dân thường cấy giống nếp Biển, nếp Thơm, tuy năng suất không cao như các giống lúa khác nhưng lại có giá trị kinh tế cao.

Một trong yếu tố góp phần làm nên thắng lợi các vụ sản xuất chiêm, mùa, vụ đông là công tác thủy lợi và phòng trừ sâu bệnh được chú trọng. Ngoài các đợt xã phải tham gia các chiến dịch thủy lợi do huyện hoặc tỉnh huy động, công tác thủy lợi nội đồng được làm thường xuyên; hàng ngàn mét nương máng tưới tiêu hàng năm đều được nạo vét tu bổ để được khơi thông dòng chảy. Trên 100 cống, kênh được xây dựng kiên cố. Việc điều hành nước của Công ty Khai thác thủy nông huyện được kết hợp chặt chẽ với bộ phận thủy lợi xã nên đủ nước tưới kịp thời, tiêu úng đạt kết quả tốt.

Đã trên 10 năm nay xã không bị mất mùa hoặc thất bát lớn, là kết quả của công tác tưới tiêu nước.

Từ khi cơ chế quản lý HTX đã chuyển sang dịch vụ thì tổ dịch vụ tưới tiêu càng tích cực chủ động, đã được nhân dân ghi nhận.

Cánh đồng lúa xã Văn Xá.

Cấy các giống lúa mới mang lại năng suất cao nhưng cũng hay phát sinh nhiều dịch bệnh, nhất là những vụ thời tiết không thuận lợi. Hợp tác xã đã chủ động chỉ đạo các đội sản xuất và đội bảo vệ thực vật phát hiện và thông báo kịp thời những sâu bệnh mới phát sinh, cách phòng trừ để bà con xã viên xử lý. Các lớp tập huấn ngắn ngày cho xã viên được tổ chức thường xuyên, nhất là từ năm 1997 trở đi. Trình độ thâm canh của nhân dân được nâng lên rõ rệt.

Về khâu làm đất, từ năm 1992 trở đi cơ bản đã được cơ giới hóa toàn bộ. Ngoài hai chiếc máy cày của HTX thì nhân dân đã tự động bỏ vốn mua máy làm đất cỡ nhỏ để đảm bảo kịp thời vụ. Khâu vận chuyển trong sản xuất cũng dần dần được cơ giới hóa nên thời gian của vụ gặt, vụ cấy được rút ngắn hơn trước. Bình quân chung trong 5 năm từ năm 1995 đến năm 2000 năng suất lúa đã đạt 10,5 tấn/ha/năm. 500 mẫu ngô đông thường xuyên đạt năng suất 11 tạ/1 mẫu; cùng với năng suất lúa hai vụ chiêm, mùa, hàng năm tổng sản lượng lương thực của xã ngày một cao. Năm 1990 tổng sản lượng là 3.300 tấn (những năm đó cây ngô đông mới trồng được 200 mẫu). Năm 1995, tổng sản lượng lương thực là 4.040 tấn. Năm 2000 tổng sản lượng là 4.400 tấn. Từ đó bình quân lương thực đầu người cũng ngày một nâng cao. Trước năm 1995 bình quân lương thực đầu người là 510

kg/năm. Năm 1996 là 600 kg/năm và năm 2000 là 700 kg/năm, đạt được chỉ tiêu Đại hội Đảng bộ đề ra.

Từ năm 1993 đến năm 1997, thực hiện chủ trương của huyện về việc phát triển kinh tế đồi rừng, Đảng bộ đã tổ chức nhân dân vào khai hoang trồng cây ở đồi rừng Thanh Sơn được 17ha và giao cho một số lao động ở lại trông nom. Sau 5 năm khu kinh tế đồi rừng này đã có 3.700 cây nhãn, 1.200 cây na, 800 cây vải chua sắp được thu hoạch. Vườn tạp ở các gia đình được cải tạo bằng những cây ăn quả; tại xã, vườn vải thiều Thanh Hà của tập thể đã được thu hoạch.

Chăn nuôi gia súc, gia cầm trong 10 năm phát triển mạnh mẽ. Mặc dù cũng có thời kỳ giá thực phẩm rẻ, giá lương thực cao nên nông dân cũng tự điều chỉnh một phần, nhưng nhìn chung quy mô chăn nuôi gia súc, gia cầm trong các hộ gia đình vẫn được mở rộng. Đàn lợn siêu nạc đã thay thế giống lợn ỉ nhiều mỡ. Ở thôn nào cũng có nhiều gia đình chăn nuôi gia súc, gia cầm theo mô hình công nghiệp. Đàn lợn nái ngày càng nhiều, vừa cung cấp đủ con giống cho nhân dân trong xã, vừa bán cho nhân dân các xã xung quanh. Chăn nuôi cũng là một nguồn thu nhập chính trong nhân dân. Hàng mấy chục mẫu ao thả cá đã làm tăng nguồn thu cho ngân sách xã.

Từ năm 1990 đến năm 2000, sản xuất nông

nghiệp của xã Văn Xá đã có sự đổi mới rõ rệt, đảm bảo vững chắc về mặt lương thực, phát triển mạnh mẽ về chăn nuôi, tạo ra được khu kinh tế đồi rừng nên thu nhập của nhân dân đã cao hơn trước. Tuy vậy so với tốc độ đổi mới ở nhiều nơi thì việc chuyển nền kinh tế sản xuất nông nghiệp thành sản xuất hàng hóa nông nghiệp có giá trị kinh tế cao vẫn còn chậm và chưa thật mạnh mẽ. Nguyên nhân chính là do tính nhay bén và kiên quyết trong công tác chỉ đạo của Ban Chấp hành Đảng bộ xã chưa cao; trong khi nhiều hộ nông dân còn bảo thủ trong việc tiếp thu và áp dụng khoa học kỹ thuật mới.

Bên cạnh sản xuất nông nghiệp, Đảng bộ Văn Xá rất quan tâm đến phát triển ngành nghề. Từ xa xưa, Văn Xá đã có nghề làm đất (thợ đấu). Ngày nay, do yêu cầu xây đắp ở nhiều nơi, nghề này càng được phát triển. Ngoài thời vụ nông nghiệp, nhiều lao động ở trong xã đã đi làm ở khắp nơi trên toàn quốc; tạo được nguồn thu nhập đáng kể cho gia đình. Ngoài ra còn có nhiều ngành nghề mới ra đời ở các thôn như sửa chữa động cơ, cơ khí nhỏ, sửa chữa xe máy, sửa chữa điện tử, chạy máy xay xát, làm mũ, làm giấy v.v... tạo thêm công ăn việc làm cho nhân dân. Đáng lưu ý là nghề vận tải đã phát triển với 4 ô tô, hàng chục xe công nông liên tục phục vụ cho nhân dân trong xã và ngoài xã. Trong xã đã có cơ sở chế

biến gỗ, các xưởng mộc đóng đồ đã được trang bị máy móc để vận hành thu hút được nhiều lao động có kỹ thuật để sản xuất ra những mặt hàng gia dụng cao cấp. Do tính năng động của nhân dân trước cơ chế thị trường nên nhiều cửa hàng dịch vụ đã được mở ra đáp ứng đủ yêu cầu cho sản xuất, xây dựng và sinh hoạt của nhân dân trong xã. Nghề đan lát làm hàng tre, mây giang đan cũng thu hút được nhiều lao động và tạo ra nguồn thu nhập đáng kể trong gia đình. Trong việc phát triển ngành nghề mới này, nhân dân thôn Điền Xá đã khá năng động. Những ngành nghề mới được mở ra trong giai đoạn này đã làm tăng thu nhập hàng tỷ đồng trong nhân dân hàng năm. Hầu hết những cơ sở sản xuất lớn và dịch vụ đều được mở ra theo trục đường giao thông cùng với các chợ nhỏ ở các thôn đã tạo ra bộ mặt làng quê ngày càng đổi mới.

Năng suất nông nghiệp trong 10 năm ngày càng được nâng lên cùng với nguồn thu nhập của các ngành nghề phụ đã làm thay đổi cuộc sống vật chất của nhân dân. Phương tiện đi lại ngày càng tiến bộ, xe đạp trở thành phương tiện thông thường cả với học sinh đi học hàng ngày, xe máy, kể cả xe máy đất tiền đã thông dụng ở các thôn xóm. Thực hiện chương trình xóa nhà tranh của huyện, năm 1996 xã Văn Xá đã xóa hết nhà tranh. Tốc độ xây dựng nhà ngói, nhà mái bằng phát

Nghĩa trang liệt sĩ xã Văn Xá.

triển mạnh. Thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng bộ lần thứ 23, năm 2000 đã có 1/3 nhà mái bằng, trong đó có nhiều nhà cao tầng nằm rải rác ở các thôn. Nhiều gia đình đã có những ngôi nhà khang trang hiện đại cùng với một khuôn viên đủ cây xanh bóng mát, quy hoạch các công trình phụ ngăn nắp, vệ sinh thể hiện một cuộc sống văn minh giàu đẹp.

Theo tiêu chí phân loại cũ, đến năm 2000 xã Văn Xá không còn hộ đói, còn 15% hộ nghèo, 35% hộ khá giả. Bình quân thu nhập tính theo đầu người là 3 triệu đồng/năm.

Cùng với sự chuyển biến trong sản xuất nông nghiệp việc kiến thiết cơ sở hạ tầng tập thể cũng được đẩy mạnh. Năm 1990 xã đã khởi công xây dựng nghĩa trang mới, quy mô, khang trang, hiện đại, thay thế cho nghĩa trang cũ nhỏ và hẻo lánh. Công trình này kinh phí chủ yếu là ngân sách xã với tổng số tiền là 115.000.000 đồng.

Năm 1993 xã cũng đã xây xong ngôi trường tiểu học cao tầng. Với ngôi trường cao tầng thứ hai này lúc đó xã Văn Xá là một trong số ít xã có hai ngôi trường cao tầng. Kinh phí xây dựng trường chủ yếu là ngân sách xã và nhân dân đóng góp với tổng số tiền trên 600 triệu đồng.

Thực hiện chương trình nhựa hóa giao thông nông thôn của tỉnh và huyện, quý I năm 1995

xã đã tổ chức chiến dịch làm đường nhựa trên đoạn đường Thông Cù từ cống Quế đến hết địa phận thôn Điền Xá, đoạn đường vào làng Chanh Thôn và đoạn đường máng xuống Kim Bình tổng chiều dài hơn 4km. Công trình này có một phần hỗ trợ của huyện, còn chủ yếu do ngân sách xã và nhân dân đóng góp với tổng số tiền trên một tỷ đồng. Mặc dù số lượng đường nhựa của Văn Xá làm nhiều hơn các xã khác nhưng xã đã tích cực hoàn thành trước tháng 10 năm 1995 nên trong hội nghị mừng công của toàn huyện ngày 1-1-1996 Văn Xá đã được huyện thưởng 5.000.000 đồng. Đặc biệt từ năm 1995 trở đi phong trào làm đường bê tông trong làng và các ngõ xóm được đẩy mạnh.

Đến trước năm 2000 tất cả các ngõ then thuyên và đường bao quanh các thôn, làng đã đều bê tông hóa với tổng chiều dài là 7km. Kinh phí xây dựng hệ thống giao thông đường làng ngõ xóm đều do dân đóng góp. Cũng trong thời gian này, những đoạn đường chính đi ra đồng đã được rải đá cấp phối và có một số đoạn được đổ bê tông, tạo điều kiện thuận lợi cho các phương tiện cơ giới vận chuyển phục vụ sản xuất.

Thực hiện chương trình nước sạch nông thôn, từ năm 1996 đến năm 1999 xã cũng đã hoàn thành ba trạm cấp nước sạch cho 3 thôn với hệ thống đường ống dẫn nước đến các gia đình.

Trường Tiểu học Văn Xá được xây dựng năm 1993.

Thôn Chanh Thôn được dùng nước sạch đầu tiên trong toàn xã. Toàn bộ công trình nước sạch do các nguồn kinh phí: Nhà nước, tài trợ, ngân sách xã và nhân dân đóng góp (mỗi khẩu 80.000 đồng). Tổng kinh phí của công trình này là 1.421.000.000 đồng. Trong đó Nhà nước hỗ trợ 740 triệu đồng. Thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng bộ lần thứ 23 xã đã dành kinh phí để xây dựng trạm biến thế, mạng lưới điện và trạm cấp nước sạch cho thôn Trung Đồng, mang lại ánh sáng điện và cuộc sống văn minh cho nhân dân vùng xa xôi nhất xã.

Các câu lạc bộ là nơi sinh hoạt của các đoàn thể ở từng thôn cũng được xây dựng. Trong thời gian này hệ thống lớp học mầm non cũng được đầu tư tu bổ lại ngày càng khang trang sạch, đẹp. Khu vực trường học cũng được tôn tạo thêm như xây tường bao quanh, lắp hệ thống điện, quạt, tạo cho quang cảnh nhà trường sạch, đẹp, thoáng mát thuận tiện cho học sinh học tập, sinh hoạt và vui chơi. Chỉ tính riêng từ năm 1995 – 2000 tổng kinh phí xây dựng các công trình tập thể là 3.329.000.000 đồng.

Việc xây dựng cơ sở hạ tầng trong toàn xã từ năm 1991 đến năm 2000 đã góp phần thúc đẩy sự chuyển dịch cơ cấu kinh tế và làm cho bộ mặt nông thôn Văn Xá thay đổi rõ rệt.

Văn Xá vốn là xã có truyền thống về phát triển giáo dục. Trong những năm đổi mới, sự nghiệp giáo dục càng được Đảng bộ và chính quyền quan tâm. Nhận thức của người dân về tương lai con em của mình do học hành mang lại đã được nâng lên rõ rệt, nhất là sau khi có Nghị quyết IV của Ban Chấp hành TW Đảng khóa VIII về phát triển sự nghiệp giáo dục và công nghệ. Hàng năm ngày khai giảng năm học mới là ngày toàn dân đưa con em đến trường đã trở thành việc làm quen thuộc trong nhân dân. Số học sinh của các ngành học, cấp học hàng năm vẫn đảm bảo xấp xỉ 2.000 cháu.

Năm 1997 xã được công nhận phổ cập trung học cơ sở. Trong những năm gần đây, ngày càng có nhiều học sinh đỗ vào các trường đại học, cao đẳng, trung học chuyên nghiệp và các trường dạy nghề. Có gia đình có 4 em vào đại học. Việc tạo điều kiện để con em học hết cấp, học đạt chất lượng cao để sau này có thể làm các ngành nghề khác ngoài lao động nông nghiệp đã trở thành nguyện vọng thiết tha trong nhân dân. Như vậy việc thực hiện xã hội hóa giáo dục đang đi vào chiều sâu.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ, hoạt động y tế trong thời kỳ này cũng có nhiều chuyển biến. Việc phòng bệnh đã được chú trọng như thực hiện các chiến dịch tiêm chủng mở rộng cho

Trạm cấp nước thôn Trung Đông trong những năm đổi mới.

các cháu nhỏ, tổ chức các đoàn y, bác sĩ khám bệnh và chữa chuyên khoa hàng năm. Đặc biệt từ khi tổ chức Hội Người cao tuổi ra đời (1995), ngành y tế đã phối hợp khám sức khỏe định kỳ cho các cụ đã có tác dụng tốt trong việc phát hiện, phòng, chống chữa bệnh cho người già. Việc thực hiện kế hoạch hóa gia đình cũng được tuyên truyền rộng rãi trong nhân dân. Tỷ lệ sinh hàng năm đã giảm từ 1,7 năm 1992 xuống 1,4 năm 2000.

Thực hiện chủ trương xây dựng làng văn hóa. Đảng bộ đã chỉ đạo các thôn tuyên truyền phát động phấn đấu xây dựng làng văn hóa. Những bản quy ước làng văn hóa của từng thôn đã được xây dựng làm tiêu chí để nhân dân thực hiện trong cuộc sống hàng ngày. Năm 1998 thôn Đặng Xá đã được tỉnh Hà Nam cấp bằng Làng văn hóa. Năm 2000 thôn Chanh Thôn cũng được công nhận Làng văn hóa. Thôn Điền Xá và thôn Trung Đồng quyết tâm phấn đấu để được công nhận là Làng văn hóa.

Mặc dù trong thời gian này các phương tiện thông tin đại chúng nghe, nhìn được phát triển rộng rãi ở từng hộ gia đình, nhưng mạng lưới truyền thanh của xã vẫn phát triển và củng cố đã có tác dụng thiết thực cho công tác chỉ đạo của xã và nâng cao nhận thức cho mọi tầng lớp nhân dân.

Đời sống vật chất đã được cải thiện thì nhu cầu về đời sống tinh thần cũng được nâng cao. Những năm đầu của thập kỷ 90 mới có khoảng 1/3 số hộ có máy thu thanh và máy thu hình đen trắng nhưng đến nay toàn xã đã có gần 100% số hộ có phương tiện nghe nhìn, đa số là máy thu hình màu.

Về công tác quốc phòng an ninh: Đảng bộ vẫn luôn quán triệt hai nhiệm vụ chiến lược của cách mạng là xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội và bảo vệ vững chắc xã hội chủ nghĩa. Vì vậy trong 10 năm qua Đảng bộ Văn Xá vẫn chú trọng lãnh đạo công tác quân sự nên nhìn chung an ninh chính trị và trật tự an toàn xã hội trong xã được đảm bảo, kế hoạch tuyển quân luôn luôn hoàn thành.

Quán triệt đường lối quân sự của Đảng là xây dựng nền quốc phòng toàn dân, Đảng bộ đã giáo dục cho đảng viên và nhân dân nhiệm vụ xây dựng lực lượng vũ trang trong xã và Luật Nghĩa vụ quân sự của Nhà nước. Lực lượng dân quân được củng cố trở thành trung đội Quyết thắng được giáo dục chính trị và huấn luyện quân sự thường xuyên theo kế hoạch của BCHQS huyện. Đây cũng là lực lượng xung kích trong việc phòng chống lũ lụt thiên tai và nhiệm vụ trực chiến khi có tình huống xảy ra.

Nhà mẫu giáo ở thôn Chanh Thôn được xây dựng năm 2002.